

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

2000 YILI OCAK – ŞUBAT DÖNEMİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerine ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, [“Yayınlar/Sürelî Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri”](#) başlıkları altında yer almaktadır.

2000 yılı Ocak-Şubat dönemi ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, 2000 yılının Ocak-Şubat döneminde dış ticaret açığı % 436,5 oranında genişlemiştir. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- bavul ticaretinin % 43,5 artmasına karşın,
- ihracat gelirlerinin yaklaşık aynı düzeyde kalması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 41,6 oranında artmasıdır.

Ayrıca, 2000 yılının Ocak-Şubat döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler de % 35,0 oranında azalarak 953 milyon ABD doları olmuştur.

Böylelikle, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 1.015 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2000 yılının aynı döneminde 1.472 milyon ABD doları açık ile sonuçlanmıştır.

Dış Ticaret

1999 yılı Ocak-Şubat döneminde, 283 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 4.459 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2000 yılının Ocak-Şubat döneminde 406 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 4.683 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 107 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat(FOB)** harcamaları 4.911 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2000 yılının Ocak-Şubat döneminde, 272 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 7.108 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 452 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2000 yılının aynı döneminde% 436,5 oranında artışla 2.425 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	1999 Ocak-Şubat	2000 Ocak-Şubat	% Değişim
İhracat FOB	4.459	4.683	5,02
Bavul ticareti	283	406	43,5
İthalat FOB	-4.911	-7.108	44,7
Altın ithalatı	-107	-272	154,2
Dış Ticaret Açığı	-452	-2.425	436,5

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, 1999 yılı Ocak-Şubat dönemine göre % 13,9 oranında artarak 435 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 2,4 oranında artarak 341 milyon ABD doları olmuştur. **Diğer mal ve hizmet gelirleri** ise bir önceki döneme göre % 24,4 oranında azalışla 1.595 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderlerinin** % 64,4, **faiz giderlerinin** % 2,6 oranında artmasına karşın, **diğer mal ve hizmet giderleri** % 8,4 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 245, 823 ve 1.175 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2000 yılının Ocak-Şubat aylarında, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 8,5 oranında azalarak, 744 milyon ABD dolarına düşmüştür.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2000 yılının Ocak-Şubat döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 337 milyon ABD doları artarak 462 milyon ABD doları olarak gerçekleşirken, yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım 449 milyon ABD doları artarak 541 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, **doğrudan yatırımlar** net 79 milyon ABD doları çıkış göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; uluslararası sermaye piyasalarından **tahvil ihracı** yoluyla yapılan borçlanmada; 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 428 milyon ABD doları tutarında, 2000 yılının aynı döneminde ise **1.735 milyon ABD doları tutarında tahvil yoluyla net borçlanma gerçekleşmiştir.**

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 60 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 108 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde net menkul değer alım-satımlarının, aynı aylarda sırasıyla 168 milyon ABD doları alım ve 102 milyon ABD doları satım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 536 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 1.525 milyon ABD doları tutarında girişle sonuçlanmıştır. Ancak, yurtdışında yerleşiklerin yurtiçinde yaptıkları menkul değer alım satımlarına ilişkin detaylı bir çalışma başlatılmış olup sonuçlarına göre veriler revize edilebilecektir.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 168 milyon ABD doları net çıkış olurken, 2000 yılının aynı aylarında net çıkış 79 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **Uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 1.255 milyon ABD dolarından 1.864 milyon ABD doları düzeyine çıkmış olup, söz konusu artış,

büyük ölçüde bankaların borçlanmasıdaki 171 milyon ABD dolarlık azalmaya karşın, genel hükümetin borçlanmasıdaki 341 milyon ABD dolarlık artış ile diğer sektörlerin borçlanmasıdaki 439 milyon ABD dolarlık artıştan kaynaklanmıştır.

Anapara geri ödemeleri 2000 yılının Ocak-Şubat döneminde 1.490 milyon ABD dolarından 2.072 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 1999 yılı Ocak-Şubat döneminde 67 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 129 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 1999 yılı Ocak-Şubat aylarında 227 milyon ABD doları artış görülürken, 2000 yılının aynı döneminde bu artış, 248 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 1.051 milyon ABD doları, 2000 yılının aynı döneminde ise 1.164 milyon ABD doları azalış gerçekleşmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-yükümlülükler yönünden incelendiğinde, 1999 yılının Ocak-Şubat aylarında 781 milyon ABD doları azalış olurken, 2000 yılının aynı döneminde 352 milyon ABD doları artış gözlenmiştir. **Bankalarca sağlanan krediler** kalemi 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde net 617 milyon ABD doları kullanım gösterirken, 2000 yılının aynı döneminde kullanım miktarı 18 milyon ABD doları olmuştur.

Ticari krediler kaleminde 1999 yılı Ocak-Şubat döneminde 417 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşirken, 2000 yılının aynı döneminde 90 milyon ABD doları kullanım gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 163 milyon ABD doları ve 35 milyon ABD doları kullanım göstermiştir.

Mevduat hesapları, 1999 yılının Ocak-Şubat döneminde 944 milyon ABD doları azalış gösterirken; 2000 yılının aynı döneminde, özellikle, yurtdışı bankaların bankalar nezdindeki hesaplarının artışına bağlı olarak 317 milyon ABD doları tutarında artış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 1999 yılının ilk iki ayında 1.286 milyon ABD doları artarken, 2000 yılının aynı döneminde 313 milyon ABD doları artmıştır.